

S-Dienstzegels

INTRO (NL)

Oorsprong en Doelstellingen

Dienstzegels zijn een soort speciale postzegels die exclusief door een overheidsinstantie, in dit geval de NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen), mogen worden gebruikt. Deze zegels vervulden verschillende functies en werden voornamelijk ingezet voor administratieve en officiële doeleinden binnen de nationale spoorwegen. Hier zijn de belangrijkste aspecten van dienstzegels:

Een dienstzegel is een postzegel die alleen door een overheidsorganisatie, zoals de NMBS, kan worden gebruikt. Deze zegels zijn niet verkrijgbaar bij postkantoren en mogen niet door particulieren worden gebruikt voor frankering. Hierdoor is de kans dat dienstzegels worden gestolen of voor persoonlijke doeleinden worden aangewend, relatief klein.

De dienstzegels waren bestemd voor gebruik binnen het binnenland en konden bij De Post worden besteld met een korting van 35%.

Gebruik

Dienstzegels werden gebruikt voor het frankeren van administratieve documenten die niet via de reguliere post werden verzonden. Dit omvatte officiële communicatie, zoals brieven, facturen en andere documenten die vanuit het spoorwegbedrijf werden verstuurd.

De NMBS, opgericht in 1926 als opvolger van het Bestuur der Staatsspoorwegen, dat een afdeling was binnen het Ministerie van Spoorwegen, Telegrafie en Posterijen, begon in 1929 met het gebruik van postzegels voor het frankeren van dienstpoststukken.

Tarieven en Betaling

Hoewel dienstzegels niet de traditionele functie van postzegels vervulden, fungeerden ze als een soort administratieve belasting die moest worden voldaan om documenten als officieel te erkennen. Hun functie was vergelijkbaar met die van postzegels, maar specifiek gericht op interne en administratieve doeleinden van de NMBS.

Soorten Dienstzegels

De dienstzegels waren beschikbaar in verschillende waarden en konden zowel voor intern gebruik binnen de NMBS als voor communicatie met externe partijen worden ingezet. Dit varieerde van eenvoudige administratieve documenten tot officiële contracten.

Gebruik van Dienstzegels

Documenten en Brieven

Dienstzegels werden gebruikt voor het verzenden van officiële brieven, rapporten en aanvragen die relevant waren voor de spoorwegen.

Beperking tot Spoorweggebruik

Deze zegels waren specifiek voor de NMBS en werden doorgaans niet gebruikt voor privé- of reguliere commerciële verzendingen.

Einde van het Gebruik

Met de opkomst van digitalisering in de administratieve processen verdwenen dienstzegels geleidelijk uit gebruik. Sinds de jaren '90 en het begin van de jaren 2000 werd het steeds minder noodzakelijk om deze zegels te gebruiken, aangezien veel administratieve taken nu elektronisch konden worden afgehandeld.

Samenvatting

Kort samengevat werden dienstzegels ooit door de NMBS gebruikt voor administratieve doeleinden, voornamelijk voor het frankeren van interne en officiële documenten. Door de vooruitgang in technologie en digitalisering nam het gebruik van deze zegels geleidelijk af.

Album Overzicht

Postzegels met een afbeelding van Koning Albert I, in het zogenaamde type 'Houyoux', werden voorzien van een zwarte opdruk in de vorm van een 'gevleugeld wiel', het toenmalige logo van de NMBS. Dit logo verscheen in verschillende varianten bij andere spoorwegmaatschappijen. De NMBS kon deze zegels met opdruk aanschaffen van de Belgische postdienst met een korting van 35% op het totale bestelde bedrag aan frankeerwaarden. De postzegels waren uitsluitend geldig voor binnenlands gebruik.

Later werden er postzegels met de opdruk 'gevleugeld wiel' uitgebracht op de series 'Heraldieke leeuw', 'Klein staatswapen' en 'Koning Leopold III met open kraag'. Afhankelijk van de kleur van de postzegel werd de opdruk in zwart of rood aangebracht om het grootste contrast te creëren.

S-Dienstzegels

INTRO (NL)

In 1942 werden er drie postzegels met de opdruk 'ge vleugeld wiel' voorzien van gewijzigde waarde-opdrukken: de zegels van 35c. met een opdruk van 10c., en de zegels van 70c. en 75c. met een opdruk van 50c. Dit markeerde het laatste gebruik van de zegels met de opdruk 'ge vleugeld wiel', die op 1 oktober 1959 hun geldigheid voor frankering verloren.

Als opvolger van het 'ge vleugeld wiel'-logo introduceerde de NMBS in 1936 een nieuw logo, bestaande uit de hoofdletter B in een ovaal of liggende ellips, ontworpen door Jean de Roy, artistiek adviseur van de NMBS. Pas in mei 1941 werd dit nieuwe logo op de postzegels gebruikt voor de verzending van dienststukken.

De laatste postzegel die door middel van een opdruk de functie wijzigde in een dienstzegel voor de NMBS, werd in december 1943 uitgegeven. Het betrof een postzegel van 2,25 Fr, oorspronkelijk verschenen op 10 juli 1943.

Na de introductie van het ovale logo met de letter B in mei 1941, werd besloten nieuwe frankeerzegels niet langer van een opdruk te voorzien, maar het logo als onderdeel van het ontwerp op te nemen. De eerste postzegel die op deze manier werd uitgevoerd, was de zegel van 10c. in het type 'Klein Staatswapen'.